

Dosarul nr. 2ra-740/19

Instanța de fond: Judecătoria Comrat, sediul Comrat – V. Hudoba
Instanța de apel: CA Comrat – G. Colev, A. Curdov. L. Caraianu

DECIZIE

24 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nina Vascan
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Procuratura UTA Găgăuzia,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Procuratura
UTA Găgăuzia în interesele Ministerului Finanțelor împotriva lui Veaceslav
Cazanji cu privire la încasarea în beneficiul statului cheltuielile suportate pentru
extrădare,

împotriva deciziei din data de 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat,
prin care s-a respins apelul declarat de către procurorul în Procuratura UTA
Găgăuzia, s-a menținut hotărârea din data de 12 aprilie 2018 a Judecătoriei
Comrat, sediul Comrat,

constată:

La 11 aprilie 2016 Procuratura UTA Găgăuzia (succesor în drepturi a
Procuraturii mun. Comrat), în interesele Ministerului Finanțelor, a depus cerere de
chemare în judecată împotriva lui Veaceslav Cazanji, prin care a solicitat încasarea
în beneficiul statului suma de 69 151 lei cu titlu de cheltuieli suportate pentru
extrădare.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat că la 27
ianuarie 2014 Veaceslav Cazanji a fost extrădat din Federația Rusă în Republica
Moldova pentru tragerea acestuia la răspundere penală în baza art. 123¹ al Codului
penal (în redacția anului 1961), prin escortarea lui cu transportul aerian de către
colaboratorii de poliție.

La 22 mai 2014 lui Veaceslav Cazanji i-a fost înaintată învinuirea în
comiterea infracțiunii prevăzute de lit. b), e) și f), alin. (2), art. 188 al Codului
penal, iar la 12 noiembrie 2014, cauza penală a fost expediată în adresa
Judecătoriei Comrat pentru examinare.

Prin sentința din data de 31 decembrie 2014 a Judecătorei Comrat procesul penal privind învinuirea lui Veaceslav Cazanji în comiterea infracțiunii prevăzute de lit. b), e) și f), alin. (2), art. 188 al Codului penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală.

În opinia procurorului în Procuratura UTA Găgăuzia legalitatea pretențiilor privind încasarea cheltuielilor pentru extrădare sunt justificate prin învinuirea înaintată lui Veaceslav Cazanji, cât și prin sentința din data de 31 decembrie 2014 a Judecătorei Comrat.

Prin hotărârea din data de 12 aprilie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Comrat s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de către Procuratura UTA Găgăuzia. (f.d. 78, 81-83)

Curtea de Apel Comrat prin decizia din data de 31 octombrie 2018 a respins apelul declarat de către Procuratura UTA Găgăuzia, a menținut hotărârea din data de 12 aprilie 2018 a Judecătorei Comrat, sediul Comrat. (f.d. 120, 121-124)

Instanțele au concluzionat că legislația în vigoare nu prevede încasarea de la inculpat a cheltuielilor pentru extrădare, ori aceste cheltuieli nu cad sub noțiunea de cheltuieli de judecată și nu este prevăzută compensarea acestora din contul inculpatului sau al condamnatului, ori noțiunea de „acordare a asistenței juridice internaționale în materie penală” nu se încadrează în noțiunea de „cheltuieli judiciare”.

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 04 ianuarie 2019 a depus recurs Procuratura UTA Găgăuzia, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea cererii de chemare în judecată. (f.d. 143-144)

În motivarea recursului recurenta a indicat că decizia instanței de apel urmează a fi anulată ori a fost emisă cu încălcarea esențială a normelor de drept material, aplicând legea care nu urma să fie aplicată, interpretând eronat legea.

Recurenta susține că întrucât procedura de extrădare și transport a fost efectuată din contul bugetului de stat, însă aceste cheltuieli se referă la cheltuieli de judecată suportate pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal, urmează a fi încasate de la Veaceslav Cazanji.

În conformitate cu art. 434, alin. (1) al Codului de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat decizia la data de 31 octombrie 2018, a publicat-o pe portalul instanțelor de judecată la data de 29 noiembrie 2018, a expedit-o participanților la proces la data de 29 noiembrie 2018, recepționată de către Procuratura UTA Găgăuzia la 03 decembrie 2018. (f.d.127)

În aceste circumstanțe recursul depus de către Procuratura UTA Găgăuzia la data de 04 ianuarie 2019 se consideră a fi depus în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din data de 17 aprilie 2019 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 al Codului de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) al Codului de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu prevederile art. 445 alin. (1), lit. c) al Codului de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către Procuratura UTA Găgăuzia întemeiat și care urmează să fie admis din următoarele considerente.

La 27 ianuarie 2014 Veaceslav Cazanji a fost extrădat din Federația Rusă în Republica Moldova pentru tragerea acestuia la răspundere penală în baza art. 123¹ al Codului penal (în redacția anului 1961), prin escortarea lui cu transportul aerian de către colaboratorii de poliție.

La 22 mai 2014 lui Veaceslav Cazanji i-a fost înaintată învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de lit. b), e) și f), alin. (2), art. 188 al Codului penal, iar la 12 noiembrie 2014, cauza penală a fost expediată în instanța de judecată pentru examinare.

Prin sentința din data de 31 decembrie 2014 a Judecătoriei Comrat procesul penal privind învinuirea lui Veaceslav Cazanji în comiterea infracțiunii prevăzute de lit. b), e) și f), alin. (2), art. 188 al Codului penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de tragere la răspundere penală.

Potrivit scrisorii nr. 7-1d/14-3629 din 29 august 2014 Inspectoratul național de investigare al IGP al MAI a informat că la 27 ianuarie 2014 din Federația Rusă în Republica Moldova au fost extrădate două persoane, aflate în căutare la stadiul urmăririi penale, inclusiv Veaceslav Cazanji și că pentru aducerea și extrădarea acestora din contul statului au fost suportate cheltuieli în mărime de 69 151 lei. (f.d. 12)

Procuratura Generală prin scrisoarea nr. 7-504/05-5350 din data de 07 noiembrie 2014 a informat Procurorul raionului Comrat că suma de 69 151 lei a fost suportată de către stat pentru preluarea lui Veaceslav Cazanji și încă o persoană de către colaboratorii MAI. (f.d. 11)

Ca urmare a informației parvenite de la Procuratura Generală, Procuratura UTA Găgăuzia la data de 11 aprilie 2016 a înaintat acțiune în instanța de judecată, solicitând încasarea cheltuielilor judiciare suportate de către stat pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal intentat în privința lui Veaceslav Cazanji și anume pentru extrădarea acestuia din Federația Rusă în Republica Moldova, invocând că pretinsa obligație a lui Veaceslav Cazanji a luat naștere în temeiul art. 227 alin. (2) pct. 5) al Codului de procedură penală.

În această ordine de idei, Colegiul reține că înainte de a judeca cauza, instanțele de fond urmau să identifice raporturile obligaționale dintre părți și temeiul juridic al acestora.

În conformitate cu art. 514 al Codului civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Astfel, pentru a constata existența unui raport juridic concret sunt necesare stabilirea a două premise interdependente: norma juridică și fapta.

Sensul autentic al art. 514 al Codului civil decelează că obligațiile civile se pot naște din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii. Faptele juridice lato sensu se împart în: acte juridice – acțiuni omenești săvârșite cu intenția de a produce efecte juridice – și fapte juridice propriu-zise sau în sens restrâns al cuvântului – acțiuni omenești săvârșite fără intenția de a produce efecte juridice, efecte care, totuși, se produc în puterea legii.

Însă, din analiza actelor judecătorești contestate rezultă că instanțele inferioare nu au efectuat o cercetare multiaspectuală a circumstanțelor cauzei, întru constatarea raporturilor juridice între stat și Veaceslav Cazanji și care ar produce efecte juridice, prin prisma normelor legale. La caz, se atestă că Veaceslav Cazanji a fost extrădat pentru tragerea acestuia la răspundere penală în baza art. 123¹ al Codului penal (în redacția anului 1961). Motivul extrădării este faptul că Veaceslav Cazanji s-a ascuns de organele de urmărire penală cu scopul eschivării de la răspunderea penală pentru fapta comisă.

În acest context, instanța de recurs reține că pentru a constata raportul material – juridic între stat și Veaceslav Cazanji, care ar putea forma obiectul prezentei acțiuni civile, instanțele de judecată inferioare aveau obligația pozitivă de a verifica dacă extrădarea lui Veaceslav Cazanji în Republica Moldova se încadrează în faza de urmărire penală sau judecarea cauzei și cheltuielile suportate de către stat pentru extrădarea acestuia au fost efectuate în scopul bunei desfășurări a urmăririi penale.

Totodată, este de reținut faptul că instanțele de judecată au emis hotărârile sus-menționate, invocând că legislația în vigoare nu prevede încasarea de la inculpat a cheltuielilor pentru extrădare, ori aceste cheltuieli nu cad sub noțiunea de cheltuieli de judecată.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată prematură concluzia instanțelor de judecată, din considerentele ce preced.

Conform art. 227 alin. (1) al Codului de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal. Aliniatul (2) pct. 5) al aceluiași articol prevede că cheltuielile judiciare cuprind sumele cheltuite în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală.

În conformitate cu art. 229 alin. (1) și (2) al Codului de procedură penală, cheltuielile judiciare sunt suportate de condamnat sau sunt trecute în contul statului. Instanța de judecată poate obliga condamnatul să recupereze cheltuielile judiciare, cu excepția sumelor plătite interpreților, traducătorilor, precum și apărătorilor în cazul asigurării inculpatului cu avocat, care acordă asistență juridică garantată de stat, atunci când aceasta o cer interesele justiției și condamnatul nu

dispune de mijloacele necesare. Achitarea cheltuielilor judiciare poate fi suportată și de condamnatul care a fost eliberat de pedeapsă sau căruia i-a fost aplicată pedeapsă, precum și de persoana în privința căreia urmărirea penală a fost încetată pe temeuri de nereabilitare.

Deci, cheltuielile procesului penal reprezintă cheltuielile apărute în cadrul procesului penal necesare pentru efectuarea actelor de procedură, administrarea probelor, conservarea mijloacelor materiale de probă, asistența juridică garantată de stat, precum și ori ce alte cheltuieli ocazionate de desfășurarea procesului penal, atât la etapa urmăririi penale, cât și judecarea procesului penal și la executarea sentinței. Mai mult, efectuarea cheltuielilor judiciare într-o cauză penală sunt provocate de săvârșirea unei infracțiuni, care impune desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, pentru aplicarea unui tratament sancționator în privința celui ce a comis-o.

În acest context, instanțele de judecată urmau să analizeze și să stabilească dacă prin prisma noțiunii generice a „cheltuielilor în legătură cu efectuarea acțiunilor procesuale în cauza penală”, se are în vedere și cheltuielile suportate pentru extrădarea învinuitului, inculpatului, or fără săvârșirea infracțiunii și necesitatea desfășurării urmăririi penale în privința învinuitului, astfel, de cheltuieli nu s-ar fi efectuat, iar extrădarea este o acțiune menită să aducă făptașul, dintr-o altă țară, în fața justiției naționale.

La caz, se constată că Procuratura UTA Găgăuzia solicită recuperarea cheltuielilor suportate de către stat în legătură cu extrădarea lui Veaceslav Cazanji din Federația Rusă în Republica Moldova pentru atragerea acestuia la răspundere penală.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că deși Procuratura UTA Găgăuzia a solicitat încasarea sumei de 69 151 lei, suportate de către stat în legătură cu extrădarea lui Veaceslav Cazanji, nu a prezentat probe din ce sunt constituite aceste cheltuieli și dacă real au fost suportate de către stat pentru extrădarea nemijlocită a lui Veaceslav Cazanji sau au a fost cheltuite și pentru extrădarea altor persoane. Totodată, instanța de recurs menționează că o simplă scrisoare a Procuraturii Generale, fără anexarea documentelor financiare privind cheltuielile reale suportate, nu poate constitui temei de încasare a sumei.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele pricinii, ce au importanță pentru aplicarea corectă a normelor de drept material și procedural, instanța de recurs apreciază decizia instanței de apel ca fiind prematură.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit consideră imposibilă corectarea erorii admise de către instanța de apel în condițiile în care Procuratura UTA Găgăuzia nu a prezentat probe în susținerea pretențiilor invocate, astfel, potrivit procedurii prevăzute de către legislația procesuală cauza urmează a fi restituită spre rejudecare.

Instanța de apel urmează să se călăuzească de prevederile art. 118, alin. (1) al Codului de procedură civil, potrivit căruia fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale. Totodată, va lua în considerație faptul că este responsabilă de determinarea definitivă a circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei și

că în acest sens poate fi propus părților să concretizeze pretențiile, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor.

La rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele indicate, să verifice temeinicia acțiunii, dacă cheltuielile solicitate au fost suportate de către stat anume pentru extrădarea lui Veaceslav Cazanji, cum se probează, precum și să verifice și alte circumstanțe ce prezintă importanță pentru soluționarea corectă a litigiului, să aprecieze sub toate aspectele, complet și obiectiv, conform exigențelor art. 130 al Codului de procedură civilă, probele administrate pe dosar și în dependență de situația stabilită, în raport cu normele de drept material, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat o eroare judiciară, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul lărgit ajunge la concluzia de a casa decizia din data de 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat cu remiterea cauzei la rejudecare.

Reieșind din faptul că în Curtea de Apel Comrat s-a creat o situație critică privind numărul de judecători antrenați în examinarea cauzelor în materie civilă, Colegiul lărgit consideră necesar a transmite dosarul pentru examinare în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

În temeiul celor expuse, în baza art. 32, alin. (2), art. 445, alin. (1), lit. c) ale Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Procuratura UTA Găgăuzia.

Se casează decizia din data de 31 octombrie 2018 a Curții de Apel Comrat emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Procuratura UTA Găgăuzia în interesele Ministerului Finanțelor împotriva lui Veaceslav Cazanji cu privire la încasarea în bugetul de stat a cheltuielilor suportate pentru extrădare cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte ședinței,
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nina Vascan

Maria Ghervas